

ประโยค ป.๕.๕

แปล มคอธเป็นไทย

สอบครั้งที่ ๒ วันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๒

๑. สโทเส สวณ รุกเข นิยยาสปิณฺฑิโย อหิจนตฺตาทีนึ วา อฏฺฐิตานึ
อนฺนทกาทึ วทฺนติ ฯ เพศุคฺครุกฺขสฺส ปน ภูฏิจิตฺสฺส อนฺนทานิ วีย จิตฺตา จุณฺณปิณฺฑิโย
คนฺธิโย วา อนฺนทกา ฯ อึช ปน พฺยาปชฺชนกฺกกฺสาทึภาวโต อนฺนทกปฺปฏฺฐิภาเคน วาจา
อนฺนทกา ปทุมฺนาพี วีย โสตํ ฌํสฺमानา ปวิสฺนตี กฺกกฺสา ทฏฺฐพฺพาติ สงฺคีติสฺสุด-
ทฺทงฺคฺตตรฏฺฐิกา ฯ

กกุสภาติ ผรุสา เอว ๑ โส ปนสสา ผรุสสาโว พยาปาหนิมิตตตาย ตโต
 ปฐิกาทิ ๑ เตนหา ยถา นามาติอาที ๑ กฏุกาติ อนัญญา ๑ อมนาปาติ น มนวพฺพนี ๑
 ตโต เอว โทสชนนี จิตฺตโทสุปฺปาที ๑ มมเมสุติ ฌญฺญเนน ทุกฺขุปฺปตฺติโต มมฺมสทิสฺส
 ชาติอาทิสฺส ๑ ลคฺคณการีติ เอว วหาเมติ อธิปฺปาเยน ลคฺคณการี น อสฺสณณณการีวเสน ๑
 โกธสฺส อาสนนา ตสฺส การณภาวโตติ สาเลยยกฎีกา ๑

โกธเน นิพพตตะ ตสฺส ปริวารภูตา โกธสามนฺตาคี สงฺคีตีสฺสทุททงฺคตฺตริกฺกา ฯ

สโทสวาจา ยาทิ อุตตโน สมฺมูจายกโทสสฺส วเสน สโทสวาจาย อธิวจนานํติ
 สาเลยยกฏีกาฯ เอตถาติ

เนฟงุโค เซตปจุฉาโท

อนิษฐ์ ปัสส อายนต์

เอกาโร วตฺตตี รโถ

ฉันทน์ โสตะ อพนันทนติ

อิมิสฺสา คาถาย ลีลญฺเจตฺถ เนฟงฺคนฺติ วุตฺตํ ฯ



๒. เตเนวาท จิตฺโต คหปติ เนพฺงคนฺติ โข ภาเนเต ลีลานเมตํ อธิวจนฺติ ฯ
สุกุมาราทิ อพฺรุตตาย มหฺกกา ฯ ปุรุตฺส เอสาติ เอตถ ปุรุตฺโท ตณฺนิวาสีวาทโก
 ทฏฺฐพฺโพ คาโม อาคโตติอาทิสฺส วีย ฯ เตเนวาท นครวาสีนฺติ ฯ มนํ อปฺปายติ
 วทฺธเมตฺติ มนาปา ฯ เตน วุตฺตํ จิตฺตวฺทฺธมิกฺราติ จุฬหตฺธิปโทปมาทิกฺกิกา ฯ

หทยมณฺชสํยาติ อหิตตฺตา จิตฺตํ อนุปฺปเวเสตฺวา นิเรตฺตํ อยุตฺตํ ฯ **อนปฺเทสนฺติ**
 ภควตา อสุกฺกสฺสฺเต เอวํ วุตฺตนฺติ สุตฺตาปเทสฺวิริทํ ฯ **อปฺริจฺเจทฺหนฺติ** ปฺริจฺเจทฺริทํ ฯ
 ยถา ปน วาจา ปฺริจฺเจทฺริททา โหติ ตํ ทสฺเสตฺตํ **สฺสฺตํ** วาทิอาทิ วุตฺตํ ฯ **อุปารมฺภนฺติ**
 อนุโยคํ ฯ พาหิรภทฺทโยครทิตํ สฺสฺตํ ชาตกํ วา นิภฺชิตฺตํ ตสฺส สฺริรภฺทํ กถํ อนามลิตฺวา
 ตโต พาหิรภฺทเยว กถํ ฯ สมฺปชฺชิตฺวาติ วิรุฬฺหิ อปชฺชิตฺวา ฯ **ปเวณิชาตา** วาติ อนุชาต-
 ปาโรหมุลานิเยว ติกฺกนฺติ ฯ **อาหริตฺวาติ** นิภฺชิตฺตสฺสฺตโต อภฺยณมฺปิ อนุโยคอุปมา-
 วตฺถวเสน ตทฺหฺปโยคินํ อาหริตฺวา ฯ **ชานาเปตฺนฺติ** เอตทตฺถมิตํ สฺสฺตนฺติ ชานาเปตฺ-
 โย สกฺโกติ ตสฺส กเถตฺนฺติ อตฺถโก ฯ ตสฺส ตถารูปสฺส ฐมฺมกถิกสฺส พหุมฺปิ กเถตฺ-
 วฏฺฐนฺติ ฯ อนตฺถสณฺhitนฺติ อตฺถโน จ ปเรสณฺจ น หิตายาติ สาเลยยกฺกิกา ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๕

แปล มคธเป็นไทย

๑. ฎีกาสังคิติสูตรและทุกนิบาต อังคุตตรนิกายว่า ชนทั้งหลายเรียกกันยางหรือพืชทั้งหลาย มีเห็ดหัวงูเป็นต้น ที่ตั้งขึ้นที่ต้นไม้เสีย เป็นแผลว่า อณฑกา ฯ อนึ่ง ก้อนขุย หรือปมทั้งหลายแห่งต้นไม้ มีกระพี้ ที่พรุณ ตั้งอยู่เหมือนปม ชื่อว่าอณฑกา ฯ ก็ในจกรรมนี้ เพราะเป็นวาทาที่ให้ถึงความพินาศและเป็นวาทาหยาบเป็นต้น ทณตติพิงเห็นวาทาชื่อว่าอณฑกา โดยมีส่วนเปรียบด้วยปม, (และ) พิงเห็นวาทาที่เข้าไปกระทบโสต คล้ายก้านบัว ชื่อว่าวาทาหยาบ ฯ

ฎีกาสาเลยยกสูตรว่า บทว่า **กกุทสา** คือ เป็นวาทาหยาบนั่นเอง ฯ ก็ความที่วาทานั้น ชื่อว่าวาทาหยาบนั้น เพราะมีความพยาบาทเป็นเครื่องหมาย, เพราะความที่วาทานั้น เป็นวาทาหยาบนั้น วาทานั้น จึงชื่อว่าเป็นวาทาเสีย ฯ เพราะเหตุนั้น พระอรรถกถาจารย์จึงกล่าวคำว่า **ยถา นาม** เป็นต้น ฯ บทว่า **กฏุกา** คือ เป็นวาทาไม่นาปรารถนา ฯ บทว่า **อมนาปา** คือ ไม่เป็นวาทาที่เจริญใจ ฯ เพราะเหตุที่นั่นนั้นแล วาทานั้น จึงเป็นวาทาที่เกิดโทษ คือ เป็นวาทาที่ยังโทษให้เกิดขึ้นแก่จิต ฯ บทว่า **มมเมสุ** ความว่า ในอวกโกสวัตถุทั้งหลายมีชาติเป็นต้น ที่เช้นกับของรัก เพราะทุกข์เกิดขึ้นด้วยความกระทบกระทั่ง ฯ บทว่า **ลคฺคนการี** ความว่า เป็นวาทาทำการขัดขวาง (เขาไว้) ด้วยความประสงค์ว่า เราจะพูดอย่างนี้ เป็นวาทาทำการขัดขวาง ด้วยสามารถเป็นวาทาทำด้วยความไม่รู้สีกตัว หามิได้ ฯ วาทาที่ชื่อว่าเป็นวาทาใกล้ต่อความโกรธ เพราะเป็นเหตุแห่งความโกรธนั้น ฯ

ฎีกาสังคิติสูตรและทุกนิบาต อังคุตตรนิกายว่า วาทาที่บังเกิดเพราะความโกรธ คือ เป็นบริวารของความโกรธนั้น ชื่อว่าวาทาใกล้ต่อความโกรธ ฯ

ฎีกาสาเลยยกสูตรว่า บทว่า **สโทสวาจาย** ความว่า คำทั้งหลายมีคำว่า อณฑกา เป็นต้น เป็นชื่อแห่งวาทาที่มีโทษ ด้วยสามารถแห่งโทษที่ตน (วาทา) ให้เกิดขึ้น ฯ



ฎีกาจุฬหัตถิปโทปสูตรเป็นต้นว่า บทว่า **เอตถ** ความว่า ในพระคาถานี้ว่า

รถคืออรรถภาพ มีศีลอันหาโทษมิได้ มีหลังคาคือบริวารชาว มีกำคือสติอันเดียว
เล่นไปอยู่, เชิญดู รถคืออรรถภาพนั้น อันหาทุกข์มิได้ มีกระแสต้นหาอันตรายแล้ว หา
เครื่องผูกมิได้เล่นไปอยู่ ดังนี้

ก็ศีล พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า **เนพฺงคํ** ในพระคาถานี้ ฯ

๒. เพราะเหตุที่นั่นนั่นแล* จิตตคฤหบดี จึงกราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ
คำว่า **เนพฺงคํ** นั้นแล เป็นชื่อของศีลทั้งหลาย ฯ

บทว่า **สุกุมารา** ได้แก่ วาจาที่ชื่อว่าอ่อนโยน เพราะเป็นวาจาไม่หยาบ ฯ **ปฺร** ศัพท์
ในคำว่า **ปฺรสุส เอสา** นี้ บัณฑิตพึงเห็นว่า เป็นศัพท์บ่งถึงชนผู้อาศัยอยู่ในบรูณั้น ดุจคาม
ศัพท์ในประโยคว่า **คาโม อาคโต** (ชาวบ้านมาแล้ว) ดังนี้ เป็นต้น จะนั้น ฯ เพราะเหตุที่นั่น
นั่นแล พระอรรถกถาจารย์ จึงกล่าวว่า **นครวาสินี** ดังนี้ ฯ วาจา ชื่อว่ามนาปา เพราะ
วิเคราะห์ว่า ยังใจให้เอิบอิม คือให้เจริญ ฯ เพราะเหตุที่นั่น พระอรรถกถาจารย์ จึงกล่าวว่า
จิตตวฑฺฒณิกรา ฯ

ฎีกาสาเลยยกสูตรว่า บทว่า **หทยมณฺชฺสาย** ความว่า วาจาที่ไม่ควรจะใส่ใจ
เก็บไว้ เพราะเป็นวาจาไม่มีประโยชน์ ฯ บทว่า **อนปฺเทสํ** ความว่า ปราศจากพระสูตรอ้างอิง
ว่า ในพระสูตรนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้แล้วอย่างนี้ ดังนี้ ฯ บทว่า **อปฺริจฺเจทํ** คือ
เว้นจากข้อกำหนด ฯ ก็เพื่อแสดงประการที่วาจาย่อมเว้นจากข้อกำหนด พระอรรถ-
กถาจารย์ จึงกล่าวคำว่า **สุตฺตํ วา** ดังนี้ เป็นต้น ฯ บทว่า **อุปารมภํ** คือ คำชักถาม ฯ สูตร
หรือชาดกที่เว้นจากความประกอบด้วยพาหิรกถาอันตนตั้งไว้แล้ว พระธรรมกถึกไม่
คำนึงถึงข้อความอันเป็นโครงของสูตรหรือชาดกนั้น กล่าวแต่คำที่เป็นเรื่องภายนอก
สูตรหรือชาดกนั้น อย่างเดียว ฯ บทว่า **สมฺปชฺชิตฺวา** คือ ถึงความงอกงาม ฯ บทว่า **ปเวณิ**
ชาตา ว ได้แก่ รากย่านไทรที่เกิดภายหลังเท่านั้น ย่อมคงอยู่ ฯ บทว่า **อาหริตฺวา** ได้แก่

* เนื่องจากปัญหาข้อสอบทั้ง ๒ ข้อติดต่อกัน ดังนั้น ศัพท์ว่า จุฬหัตถิปโทปมาทีฎีกา จะเปิดที่ เอตถาติ ในข้อ ๑ หรือจะเปิดที่ เตะ
เนวาท ในข้อ ๒ ก็ได้.

นำมาแม้ซึ่งคำอื่นจากสูตรที่ตนตั้งไว้แล้ว มาประกอบเข้าในสูตรนั้น ด้วยสามารถแห่งอัน
 ชักถาม อุปมา และเรื่อง ฯ บทว่า **ชานาเปตุ** ความว่า พระธรรมกถึกใดย่อมจะสามารถจะ
 ยังผู้ฟังให้รู้ได้ว่า พระสูตรนี้ มีเนื้อความอย่างนี้, พระธรรมกถึกนั้นควรแสดงธรรมได้ ฯ
 การที่พระธรรมกถึกนั้น คือ ผู้เห็นปานนั้น แสดงธรรมแม้เป็นอันมาก ก็ควร ฯ บทว่า
อนตฺถสญฺหิตํ คือ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์เกื้อกูลแก่ตนและบุคคลเหล่านี้ ฯ